

OPINNÄYTETYÖ

Palveluiden tarvekartoitus ja kehittäminen maahan muuttaneille henkilöille Salon kaupungin työllisyyspalveluissa

Sari Hänninen

Yhteisöpedagogi
(210 op)

9/2025

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi

Tekijä: Sari Hänninen

Opinnäytetyön nimi: Palveluiden tarvekartoitus ja kehittäminen maahan muuttaneille henkilöille Salon kaupungin työllisyyspalveluissa

Sivumäärä: 28 ja 10 liitesivua

Työn ohjaaja: Tiina Heimo

Työn tilaaja: Marjut Laaksonen, KotoSalo ja KotoSomero hanke / Salon kaupungin työllisyyspalvelut

Tässä opinnäytetyössä oli tavoitteena Salon kaupungin maahan muuttaneiden henkilöiden asiakassegmentointi työllisyyspalveluissa. Heidän kokemiaan tarpeita kartoitettiin kotoutumisen, kielen oppimisen ja työllistymisen palveluiden kehittämiseksi. Opinnäytetyön tilaajina toimivat KotoSalo -hanke ja Salon kaupungin työllisyyspalvelut. Tavoitteena oli saada järjestettyä tarvittavia palveluita kaikille suurimmille asiakassegmenteille.

Tiedon keräämisessä käytettiin eri menetelmiä. Menetelmiin sisältyi asiantuntija haastatteluja, vertailuanalyysi (benchmarking) tarjolla olevista maahanmuuttajapalveluista ja kysely maahan muuttaneille henkilöille. Kyselyyn vastasivat maahan muuttaneet henkilöt, jotka olivat osallistuneet KotoSalon järjestämiin tapahtumiin tai koulutuksiin. Lisäksi opinnäytetyössä hyödynnettiin tekijän pitkää työkokemusta maahan muuttaneiden henkilöiden parissa. Tämä kokemus näkyy läpi opinnäytetyön.

Tuloksena opinnäytetyössä saatiin kerättyä asiantuntijahaastattelujen pohjalta uudet asiakassegmentit, asiakaskyselystä vastaukseksi saatiin selville maahan muuttaneiden henkilöiden kotoutumista ja työllistymistä edistävät tarpeet ja toiveet.

Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyi suositus koulutuksien ja palveluiden ajoittamiseen, jossa käytetään hyväksi maahan muuttaneiden henkilöiden kotoutumisprosessia.

Ajankohtaiseksi aiheeksi tämä nousi Kotoutumislain kokonaisuudistuksen, Koto24:n tullessa voimaan 1.1.2025, ja siinä määritellään kotoutumisen rahallisen tuen työllisyysalueille maksimissaan 3 vuotiseksi (kiintiöpakolaiset) ja 2 vuotiseksi (muut maahan muuttaneet henkilöt). Aikaraja tuen saamiseen luo paineita kuntatalouteen ja sitä kautta paine kohdistuu ammattilaisiin, jotka tekevät työtä asiakasrajapinnassa.

Asiasanat: maahanmuuttajatyö, kielen oppiminen, kotoutuminen, Koto24, työllistyminen, palvelutarpeen arviointi.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community educator

Author: Sari Hänninen

Title: Service needs assessment and development of services in the employment service of the city of Salo

Number of Pages: 28 and 10 attachment pages

Supervisor: Tiina Heimo

Commissioned by: Marjut Laaksonen, KotoSalo and KotoSomero project/ Salo City Employment Services

This final thesis aimed to create customer segmentation for immigrant clients using the services of Salo's employment services and their perceived needs for integration, language learning and employability measures. The KotoSalo project and the employment services of the city of Salo commissioned the thesis.

The integration and employment measures were examined in the context of improving the efficiency and targeting of services. Data was collected through the expert interviews and a survey. Service comparison was used to examine the offering.

Interviews were conducted with professional staff working with immigrants in employment services, as well as with immigrants who had participated in KotoSalo-organised events or education programmes. In addition, the author's extensive professional experience working with immigrants informed the thesis. Examples of this experience can be seen throughout the thesis.

The goal was to arrange the necessary measures for all major customer segments. Upon completion of the new premises, KotoSalo and the City of Salo's employment services will be able to provide services that promote employability and integration in one central location.

This became a topical issue when the comprehensive reform of the Integration Act (Koto24) came into force on 1st of January 2025. It defines financial support for integration in employment areas as a maximum of three years for the quota refugees and two years for the other immigrants. The time limit for receiving support puts pressure on the municipal economy, which in turn puts pressure on professionals working at the customer interface. The specified maximum period of two or three years is insufficient time for an adult immigrant to integrate and learn.

Keywords: immigrant work, integration, Koto24, learning language, employment, service design

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA JA KEHITTÄMISTARVE	8
	2.1 Salon kaupungin työllisyyspalvelut ja KotoSalo ja KotoSomero yhteishanke.....	8
	2.2 Kotoutumislain kokonaisuudistus Koto24.....	9
3	TIETOPERUSTA.....	11
	3.1 Työllisyys ja työllistyminen.....	11
	3.2 Kotoutuminen ja maahanmuuttajatyö.....	12
	3.3 Kielen oppiminen.....	14
	3.4 Palvelutarpeen arviointi	15
4	MENETELMÄT	18
	4.1 Asiantuntijahaastattelu.....	18
	4.2 Benchmarking	21
	4.3 Kysely maahan muuttaneille henkilöille.....	21
	4.4 Aineiston analysointimenetelmät.....	22
5	TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI.....	23
	5.1 Keskeiset tulokset asiantuntijahaastatteluista	23
	5.2 Maahan muuttaneiden henkilöiden antamat vastaukset kyselyyn.	23
6	TUOTOS	26
7	LOPUKSI	27
	7.1 Tilaaajan palaute.....	27
	7.2 Vastaukset kehittämiskysymyksiin.....	28

LÄHTEET.....	30
LIITTEET.....	34

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on Salon kaupungin työllisyyspalveluiden ja KotoSalo ja KotoSomero -hankkeiden (mainitaan myöhemmin KotoSalo -hankkeena) palveluiden tarvekartoitukseen ja toiminnan kehittämiseen suuntautunut yhteisöpedagogiopintojeni lopputyö. Kiinnostukseni aiheeseen heräsi sen yhteiskunnallisesta ajankohtaisuudesta sekä omasta motivaatiostani ymmärtää ja kehittää kotoutumisen palveluita. Opinnäytetyön tekijänä minulla on vahva kokemus maahan muuttaneiden henkilöiden kanssa toimimisesta.

Tämä kokemuksellinen ja sosiaalisesti rakentunut osaamiseni ei korvaa tutkimustietoa, mutta se tuo kehittämistyöhön näkökulmaa, joka auttaa havaitsemaan eri tavalla ilmiöitä, joita ei aina saavuteta. Tätä voidaan pitää hiljaisena tietona, joka syntyy pitkäaikaisesta, käytännönläheisestä asiakastyöstä. Tätä voidaan ajatella kriittisesti, ennakoasenteita luovana ominaisuutena. Kirjoittajana olen etsinyt ja tutkinut tietoa, johon perustan opinnäytetyöni.

Tilajina opinnäytetyölleni ovat Salon työllisyyspalvelut ja KotoSalo -hanke. Työn konteksti liittyy laajempaan valtakunnalliseen muutokseen: Koto24-lain ja TE2024 uudistuksen tullessa voimaan 1.1.2025 oli sellainen hetki, joka edellytti toimintojen tehostamista. Näiden myötä vastuu kotoutumis- ja työllistymispalveluiden järjestämisestä siirtyi kunnille, mikä korostaa paikallisen palveluosaamisen ja seututuntemuksen merkitystä. Tavoitteina ovat muun muassa osaamiskeskustyyppisten palveluiden tarjoaminen Salossa maahan muuttaneille henkilöille, ja tätä kautta edistää heidän kotoutumistaan ja työllistymistään Saloon.

Osaamiskeskukset ovat palveluiltaan ihmisten osaamista edistäviä toimintoja, kuten esimerkiksi työpajoja. Salossa ei ole osaamiskeskusta. Sen kaltaisia palveluita järjestää muun muassa KotoSalo-hanke.

Maahan muuttaneiden henkilöiden taustat vaihtelevat. Heidän taustansa voivat olla esimerkiksi tilapäisen suojelun piirissä olevat henkilöt, jolla tarkoitetaan yleisesti sotaa pakenevia ukrainalaisia. Heidän lisäksi on kolmansien maiden tilapäisen suojelun henkilöitä. Lisäksi Suomeen on muuttanut kansainvälisen suojelun henkilöitä, henkilöitä töihin tai opiskelemaan sekä heidän puolisoitaan, perhesyiden perusteella ja paluumuuttajina. (Maahanmuuttovirasto 2025-a.)

Ajankohtaiseksi tämän opinnäytetyön tekee muun muassa hallituksen tekemät säästötoimet ja maahan muuttaneiden henkilöiden toiveet ja tarpeet. Laki Koto24 tuli voimaan 1.1.2025, jolloin

alkoi työvoimapalvelujenkin uudistus ja TE2024 tuli voimaan. TE2024 asettaa kunnat tilanteeseen, jossa työllistämispalveluiden vastuu siirtyy kunnille. Tämä antaa vastuuta ja seututuntemukselle suuren painoarvon. (Työ- ja elinkeinoministeriö n.d.-a.) Uudistuksen mukaisesti kotoutumisaika on maahan muuttaneille henkilöille kaksi (2) vuotta ja kiintiöpakolaiselle kolme (3) vuotta (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, Maahanmuuttovirasto, 2025-b).

Kehittämiskysymyksinä opinnäytetyössäni ovat:

1. Millaisia palveluita maahan muuttaneet henkilöt tarvitsevat?
2. Millaisia palveluita Salon kaupungin työllisyyspalvelut voisi heille tarjota?
3. Miten Salon kaupungin työllisyyspalvelut voisi tarjota näitä palveluita tehokkaammin?

2 TILAAJA JA KEHITTÄMISTARVE

Tilajana opinnäytetyössäni ovat Salon kaupungin työllisyyspalvelut ja KotoSalo hanke. Salon kaupungin työllisyyspalvelun työllisyysalueeseen kuuluvat Salon lisäksi Someron kaupunki, Koski TL ja Marttila (Työmarkkinatori. n.d.-a).

Kehittämistarve perustuu useisiin samanaikaisiin tekijöihin. Hallituksen kiristyviin säästötoimenpiteisiin, lakiuudistukseen ja maahan muuttaneiden henkilöiden esiin tuomiin tarpeisiin ja toiveisiin. Lisäksi muutoksen tarvetta Salossa palveluihin luo uusien Salon kaupungin työllisyyspalveluiden toimitilojen käyttöönotto. Uudet toimitilat antavat mahdollisuuksia järjestää osaamiskeskustyyppisiä palveluita.

Havaintoja kehittämistarpeesta olen tehnyt vastaanottokeskuksen työntekijänä ja muun muassa työllisyyttä edistävässä hankkeen harjoittelussa. Lisäksi tarve tälle kehittämistyölle on noussut tilaajan kanssa käydyissä keskusteluissa, palveluiden tarve ja niiden kohdentaminen oikeille asiakasryhmille. Salon mahdollisuudet tarjota maahan muuttaneille henkilöille palveluita ovat paremmat, kun ne ovat hyvin suunniteltuja ja vastaavat tarpeeseen.

2.1 Salon kaupungin työllisyyspalvelut ja KotoSalo ja KotoSomero yhteishanke

Salo on Varsinais-Suomessa sijaitseva kaupunki, jossa asukasluku on noin 51 000 henkilöä ja pinta-ala 2 168 km² (Salon kaupunki. 2025-a). Mainitsen tämän siksi, että saadaan selkeämpi kuva siitä, kuinka laaja alue pelkästään Salo on. Työllisyysalueen pinta-alan koko on kokonaisuudessaan noin kaksinkertainen. Tämä merkitsee pitkiä koulu- ja työmatkoja.

Työllisyyspalveluiden verkkosivuilla Työmarkkinatorilla on ollut avoimia työpaikkoja alkuvuoden 2025 aikana tehdyssä seurannassa vain noin 100–200 kappaletta, mikä kertoo työmarkkinoiden rajallisuudesta suhteessa alueen työttömyystilanteeseen. Haasteita alueen monille työttömille työllistymiseen on selkeästi. Salon työllisyysalueen (Salo, Koski TL, Marttila ja Somero) avointen työpaikkojen määrä on ollut noin 120–200 avoimen työpaikan suuruinen (Työmarkkinatori. n.d.-b). Työttömyys Salossa on kesäkuussa 2025 ollut 11,8 %, Koski TL:ssä 8,8 %, Marttilassa 10,6 % ja Somerolla 10,7 % (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 6/2025).

Yhteisessä hankkeessa on vetovastuu Salon kaupungilla. Hankkeen tarkoitus on edistää maahan muuttaneiden työikäisten ihmisten kotoutumista, työllistymistä ja yrittäjyyttä yhdessä Yritys-salo Oy:n ja Someron kaupungin kanssa. Hankkeessa työskentelee Salossa kolme kokoaikaista työntekijää, Somerolla yksi työntekijä ja Yrityssalossa kaksi osa-aikaista työntekijää. Hankkeen toimintaa ohjaa valtion uusi kotoutumisen edistämishjelma (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2025-b) ja hankesuunnitelma.

2.2 Kotoutumislain kokonaisuudistus Koto24

Suomessa 1.1.2025 tuli voimaan Koto24 (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023) lakiuudistus, jossa kunnille ja maahan muuttaneille henkilöille oli paljon uutta asiaa ja lisää vastuuta omasta toiminnasta. Laki tuo mukanaan palvelujen kehittämistarpeen.

Vastuuta on jaettu eri toimijoille. Vastuussa ovat työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA- keskus, Valvira, sosiaali- ja terveysministeriö ja Aluehallintovirasto. Jokaisella oma tärkeä, määritetty tehtävänsä.

Lain tarkoituksena on edistää:

- 1) maahanmuuttajan kotoutumista
- 2) maahanmuuttajan työllisyyttä tai yrittäjyyttä
- 3) maahanmuuttajan osaamista ja työelämävalmiuksia
- 4) maahanmuuttajan yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista
- 5) maahanmuuttajan hyvinvointia ja terveyttä
- 6) hyviä väestösuhteita ja yhteiskunnan vastaanottavuutta
- 7) tarpeellisten ja laadukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta
- 8) monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä
- 9) kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista valtakunnallisen, alueellisen sekä paikallisen muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa. (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, Salon kaupunki, 2025-b.)

Kokonaisuudessaan KOTO24 lain (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023) tavoitteet ovat kannatettavia ja vastaavat nykyisiin kotoutumisen ja työllistymisen haasteisiin. Lain voimaan tullessa vuonna 2025 maan taloudellinen tilanne oli kuitenkin heikko, ja monet järjestöt sekä kunnat joutuivat säästötoimenpiteisiin.

Samaan aikaan työttömyys on kasvussa ja avoimia työpaikkoja vähemmän kuin edellisvuonna. Tämä tekee työllistymisen tukemisesta käytännössä haastavampaa ja lisää tarvetta jo aikaisemmin heikossa asemassa olevien ihmisten avun saantiin. Valtion osaksi jää selkeästi näiden resurssien riittävä ja pitkäjänteinen turvaaminen, jotta lain tavoitteet saavutetaan (Suomen sosi-aali ja terveys ry 8.4.2024).

3 TIETOPERUSTA

Tässä opinnäytetyöni luvussa olen avannut käsitteitä, jotka liittyvät keskeisesti opinnäytetyöhöni. Nämä käsitteet ovat työllisyys ja työllistyminen, kotoutuminen ja maahanmuuttajatyö, kielen oppiminen ja palvelutarpeen arviointi.

3.1 Työllisyys ja työllistyminen

Varsinais-Suomen liiton tietojen mukaan Varsinais-Suomessa väestö kasvoi 4 456 henkilöllä vuonna 2024. Liitto huomauttaa, että Turussa kasvu on kokonaisuudesta 90 %. Huomioitavaa on, että suurta osaa kasvun kokonaisuudesta oli maahan muuttaneita henkilöitä. (Varsinais-Suomen liitto, 13.2.2025.)

Salossa Tilastokeskuksen mukaan oli vuonna 2023 3 055 ulkomaalaista henkilöä. Vieraskielisiä Salossa asui vastaavana ajankohtana 4 273. Vieraskielisten osuus Salon väestöstä oli edellä mainittuna ajankohtana 8,4 %. Salon vieraskielisten määrä on merkittävä ryhmä. Ulkomaalaisista henkilöistä työttöminä kesäkuussa 2025 oli 501 henkilöä. (Tilastokeskus, n.d.) Heille suunnattujen työllistymisen tukipalvelut ovat erityisen tärkeässä asemassa Salossa.

Salon kaupungin työllisyyspalveluissa vieraskielisiä (muut kielet kuin suomi, ruotsi ja saame) henkilöitä oli 31.12.2023 seuraavasti:

Salo 4 273

Somero 456

Koski T1 110

Marttila 66

Varsinais-Suomessa ulkomaalaisia työttöminä työnhakijoina on 4 068 henkilöä. (KEHA-keskus, tilanne 13.6.2025.)

Suomessa Työmarkkinatorin tietojen mukaan työttömiä oli toukokuussa vuonna 2025 yhteensä 313 200 henkilöä, mikä on 37 900 henkilöä enemmän kuin vuonna 2024. Avoimia työpaikkoja oli samaan aikaan 41 800, eli 14 300 vähemmän kuin vuotta aiemmin. (KEHA-keskus: Ulkomaalaisten työllisyyskatsaus -raportti (n.d.-a), Työmarkkinatori, n.d.-b.)

Työllistymisessä on paljon vaikeuksia. Työllisyystilanne Suomessa vuonna 2025 on haastava (KEHA- keskus n.d.-b). Maahan on muuttanut myös korkeasti koulutettuja henkilöitä, kokemukseni mukaan heidän koulutuksiaan pidetään erilaisina kuin Suomessa vastaavaa opintoa. Tähän on syynä suomalaisen koulutuksen korkeana pidetty taso. Lisäksi joihinkin ammatteihin esimerkiksi Suomen kulttuurilliset ja ilmastolliset olosuhteet ovat jo niin poikkeavat, että ne tuovat haasteita moneen ammattiin ja mahdollisen lisäkoulutustarpeen (Opetushallitus, 2025).

Otetaan esimerkki rakennusalalta. Olet muuttanut Suomeen ja työhistoriasi on maasta, joka on Skandinavian ulkopuolella. Voidaan kohtuudella olettaa, että rakentamisessa on otettava täällä huomioon enemmän vuodenaikojen vaihteluun liittyviä asioita. Lumikuormitusta, rakenteiden eristyksiä, salaojituksia, perusteita, viemärointiä yms. On siis todettava, että ammatti, jonka maahan muuttanut on osannut kotimaassaan, ei ole riittävällä tasolla Suomessa ja näin syntyy lisäkoulutuksen tai uudelleen koulutuksen tarve.

Työllistymisen haastavuutta lisää korkeasti koulutetuilla maahan muuttaneilla henkilöillä kielitaidon puute. Silloin tutkinnon tunnistaminen on nopeuttava tekijä jatkaa Suomessa jo olemassa olevaa ammattia, mutta kielitaidon merkitys korostuu (Opetushallitus, 2025, Yle, 26.2.2024). Huomioidaan maamme vuoden 2025 työllisyystilanne, jolloin töitä ei ole paljon tarjolla (Aalto, 2025, s. 4).

3.2 Kotoutuminen ja maahanmuuttajatyö

Kotoutumislain mukaisesti kunnilla on velvollisuus laatia kotouttamisohjelma, jonka sisällölle on määritelty vähimmäisvaatimukset. Kotoutuminen.fi -sivuston mukaan kotoutumisenohjelmassa ovat seuraavat keskeiset osa-alueet mainittuna.

1. kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointi (laissa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi),
2. edellisen pohjalta laadittava kotoutumissuunnitelma,
3. monikielinen yhteiskuntaorientaatio,
4. kotoutumiskoulutus ja siihen sisältyvä kielitaidon päättöttestaus,
5. muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, lukua ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä

6. kotoutumisohjelman aikaista ohjausta ja neuvonta.

(Keha-keskus, 2021-a, Koto-24, kotoutumisohjelma.)

Kotoutuminen on laaja-alainen prosessi ja osa maahanmuuttajatyötä, joka kattaa maahan muuttaneen henkilön osallistumisen yhteiskuntaan sekä kielellisesti, sosiaalisesti että taloudellisesti (Keha-keskus, 2021-b).

Jo 1960 Kalervo Oberg teki tutkimusta siitä, millaisia vaiheita maahan muuttaneilla henkilöillä on. Tähän monipuoliseen perusteokseen on viitattu sen jälkeen usein. Vaikka termit ja tavat ovat ajan saatossa menettäneet merkitystään, on sanoma silti sama.

Tarvitsemme tapoja, joiden mukaan käyttäytyä uudessa ympäristössä oikein. Muutto vieraaseen kulttuuriin haastaa kaiken jo oppimamme ja siksi tässä on tärkeää huomioida yhteiskunta orientaation sisällön kattavuus ymmärrettävine selityksineen. (Oberg, 1960.) Oivan esimerkin Kalervo Obergin teoksen käytöstä antaa Université Laval, jonka mainitsemat kulttuurishokin vaiheet noudattavat yhä Kalervo Obergin 1960 laatimia termejä.

Kanadalaisen yliopiston mainitsemat 11 keinoa kulttuurishokista sopeutumiseen Sonja Sunjarin mukaan ovat. Ne ovat julkaistu *“Du choc culturel à l’intégration,” Sonja Sunjar. Article published in Bulletin Vies-à-vies, Vol. 4, No.5, April 1992, Université de Montréal.* Alkuperäistä julkaisua pyydetty Montrealin yliopistolta. Vastaus ei ehtinyt saapua ennen opinnäytetyöntöön valmistumista.

Yllä mainitut 11 keinoa kulttuurishokista toipumiseen ovat vapaasti käännettyinä:

1. Seurustele paikallisten kanssa. Tee kysymyksiä uudesta isänmaastasi oppiaksesi.
2. Vältä yksin jäämistä. Mene ulos, tapaa ihmisiä ja ota osaa tapahtumiin.
3. Ole utelias ja opiskele asioita kotikaupungistasi.
4. Ole joustava, avoin ja suvaitsevainen.
5. Älä tee hätäisiä johtopäätöksiä.
6. Keskustele kokemuksistasi sellaisen kanssa, jolla on aikaisempaa kokemusta kotoutumisesta.
7. Opettele suomen kieli.
8. Harrasta ja urheile kuten sinä haluat ja olet tehnyt ennenkin.
9. Ota osaa uuden yhteisösi toimintaan tai tee vapaaehtoistyötä.
10. Pidä yhteyttä kotimaahasi, perheeseesi ja ystäviisi.

11. Kaikkein tärkeintä, ole kärsivällinen itseäsi ja muita kohtaan.

(Université Laval. n.d.)

Kotoutumistyö on monipuolista ja siihen sisältyy esimerkiksi kielikahvilatoimintaa, joka tarjoaa mahdollisuuden kielen oppimiseen ja sosiaalisiin kontakteihin rennossa ympäristössä (Nurminen, 2025). Vaikka näitä monikulttuurisia palveluita on kritisoitu ja kuluja halutaan siirtää muun muassa puolustusmenoihin, on niitä samalla puolustettu heikompien aseman turvaamisella (Suomiareena, 2025 puheenjohtajatentti), ne ovat arvostelustaan huolimatta tärkeitä osat kotoutumistyötä. Lisäksi kotoutumista tukevat erityisesti työllistymistä edistävät palvelut, maksuttomat tutustumiskäynnit eri harrastusmahdollisuuksiin sekä saavutettavasti ja monikielisesti tarjottu tiedotus tapahtumista ja alueellisista neuvontapisteistä (Tampereen kaupunki, 2021, s.25–34).

3.3 Kielen oppiminen

Suomessa maahan muuttaneille järjestetään kielen opetusta joko suomeksi tai ruotsiksi. Koska Salon kaupunki on pääosin suomenkielinen, kielenopetus painottuu suomen kieleen.

Salossa suomen kielen opetusta järjestetään muun muassa peruskouluissa alle työkäisille ja aikuisille Salon kansalaisopistossa ja Edusalossa. Salon kansalaisopisto tarjoaa aikuisten perusopetusta niille, joilta puuttuu aiempi peruskoulutus, tai joiden koulutustausta on katkonainen. Lisäksi paikkakunnalla toimii kielikahviloita ja matalan kynnyksen tapaamispaikkoja, joissa voi harjoitella kieltä koulutuksen ohella.

Kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksiin osallistuneet ovat vastanneet kyselyyn ja antaneet tärkeää tietoa. Vastanneita oli 1 293 henkilöä yli 40 oppilaitoksesta ja selvityksen tuloksien mukaan monelle on ollut suuri hyöty opinnoista. Selvityksessä mainittiin mahdollinen uhka-kuva kotoutumisen kannalta, eli ryhmäytyminen.

Ryhmäytyminen mielletään työyhteisöissä usein positiiviseksi sanaksi. Maahan muuttaneiden henkilöiden keskuudessa sanan merkitys muuttuu ja mukaan liittyy mahdollinen radikalisoituminen. Sen tiedostaminen on jo hyvä alku kotoutumisen kokonaisymmärtämiseen. Selvityksen mukaan kansanopistoillakin on kehittymisen tarvetta muun muassa tarjoamalla lisää tietoa yrittäjyydestä. (Heikkilä & Simonen, 2025.)

Ammatillisen koulutuksen osalta yhteistyötä tehdään Salon kaupungin ja Salon Seudun Koulutuskuntayhtymän välillä. Siellä huomioidaan maahanmuuttaneiden kielenoppimisen tarpeet osana ammatillista koulutuspolkua. (Salon kaupunki. 2024-b.)

Kuten Anette Selin määrällisessä tutkimuksessaan toteaa, on maahanmuuttajien kielitaito tärkeää. Hyvänä huomiona hän tuo esille kielitaidon puutteen yhtenä syrjinnän välineenä (Selin, 2025, s. 21-). Tämä huomio on varteenotettava silloin, jos esimerkiksi avointa työpaikkaa hakee saman pätevyyden tai koulutuksen omaavia ihmisiä ja valinta ei kohdistu siltikään sopivimpaan, koska kielitaidon vaatimukset nostetaan siinä tilanteessa esille.

Kielitaito ei ole kotoutumisen onnistumisen koko perusta. Mikäli ympäristössä ei ole onnistumisen mahdollisuuksia; sosiaalista verkostoa, terveyttä, turvaa ja vaikuttamisen mahdollisuuksia, voi kotoutuminen olla haastavaa. (Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos (THL), 2024-a.) Tästä syystä koen merkittäviksi myös ne tukitoimet, joita yhdistykset, kaupungit ja vapaaehtoisjärjestöt tarjoavat. Näiden tarjottujen tukitoimien kautta voidaan tukea sekä kielen oppimista että osallisuuden kokemusta arjessa.

3.4 Palvelutarpeen arviointi

Palvelutarpeen arviointi on asiakkaan kannalta merkittävä tilaisuus kertoa rehellisesti omista tarpeistaan ja resursseistaan. Tämä arviointi on laissa mainittu palvelu ja sen avulla luodaan asiakkaalle palvelupolku. KotoSalu -hankkeen näkökulmasta palvelupolku rakentuu asiakkaille ensisijaisesti koulutuksen, kotoutumispalveluiden ja työllistymisen ympärille.

Käytännön työssä on kuitenkin havaittu, että maahan muuttaneet henkilöt tarvitsevat ohjausta arkielämän asioissa, jotka eivät sisälly suoraan näihin kolmeen osa-alueeseen. Muita tilanteita ovat esimerkiksi tuki asunnon hankkimiseen, Kelan hakemusten täyttäminen, pankkiasiointi, vakuutus- ja sähköyhtiöasioihin liittyviä. Ajokorttiasiat ja mahdollisesti maahan tuodun ajoneuvon liittyvät asiat voivat aiheuttaa haasteita.

Vaikka kotoutumisessa tavoitteena on tukea itsenäisyyttä ja oma-aloitteisuutta, voivat yhteiskuntamme palvelut tuntua vaikeaselkoisilta. Kokemukseni mukaan näitä epäselviä asioita maahan muuttaneille saattavat olla esimerkiksi autoon liittyvät asiat, kuten kuinka pitkä on ajokortin voimassaoloaika tai miten toimii maahan tuodun ajoneuvon asiat, vakuutukset, katsastukset, verot ja mahdollisuus käyttää nastarenkaita tiettyinä kuukausina.

Sama tavalla tilanne on sähkölaskun kanssa. Helposti löydettävää, puolueetonta ja hyvän kieli- valikoiman tarjoavaa selkeää opastusta ei ole runsaasti tarjolla. Miten se koostuu ja kuinka paljon lasku tulee olemaan.

Joissakin maissa on kiinteät maksut tai mittarit, joista kulutusta voi itse seurata ja arvioida. Siksi on ymmärrettävää, että Suomessa sähkölaskuihin liittyy paljon kysymyksiä kuten kulutusperusteinen hinta, siirtomaksu ja yllätykset hinnassa sopimustyyppistä riippuen sekä kulutuksessa erityisesti talvikuukausina.

Salon kaupungissa HelppoSalo- ohjaus- ja neuvontapalvelu maahan muuttaneille tarjoaa tukea monissa edellä mainituissa asioissa. Palvelu on juurruttanut asemansa Salossa ja maahan muuttaneet henkilöt osaavatkin jo hyvin hakea sieltä apua. Palvelutarpeen arviointiin laadittiin harjoitteluni aikana alustava ja muokattavissa olevan palvelukartta, josta saa muistin tueksi tietoa maahan muuttaneille henkilöille.

Palvelukarttaan on lisätty ne yleisimmät kysymykset, jotka kokemukseni mukaan tulevat vastaan erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa. (Liite 1). Tämä on suunniteltu niille, jotka työskentelevät maahan muuttaneiden henkilöiden kanssa. Nopeuttaa asiakaspalvelutilanteita neuvontapisteissä. Tämä on suunniteltu käytettäväksi Salon alueella, ja on muokattavissa sopivaksi muihin kaupunkeihin. Palvelut ja usein kysytyt kysymykset ovat tässä helposti saatavilla ja kattavat ison osan usein tarvittavasta tiedosta.

Maahanmuuttajatyö käsittää monipuolisen työn kentän, joka suuntautuu Suomeen muuttaneiden henkilöiden tukemiseen. Tähän kuuluu muun muassa kielen opettaminen, kotouttaminen sekä yhteiskuntaorientaatio. (Maahanmuuttovirasto. 2025-c.)

Yhteiskunnan rooli ja eri toimijoiden välinen työnjako ovat keskeisessä asemassa. Maahanmuuttajien tukemiseen osallistuvat valtion ja kuntien lisäksi useat hankkeet, järjestöt, vapaaehtoiset sekä ammattilaiset. Salon kaupungilla työskentelee vastaavan kotoutumisohjaajan alaisuudessa neljä kotoutumisohjaajaa (Salon kaupunki, 2025-c). Tiivistä yhteistyötä tehdään kaupungin työllisyyspalveluiden ja sen maahanmuuttajatiimin kanssa.

Järjestöpuolella merkittävä palveluntarjoaja on esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto, joka toteuttaa kotoutumista tukevaa Ystävä maahan muuttaneelle äidille -toimintaa (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2025). Lisäksi Salossa toimii KotoSalo -hanke, joka tukee erityisesti maahanmuuttajien työllistymistä. Tämän rinnalla toimii Yhteisöllisen kotoutumisen startti -hanke (YKS-hanke), jossa maahan muuttaneet henkilöt toimivat mentoreina uusille maahan muuttaneille. (Salon kaupunki, 2024-a.)

4 MENETELMÄT

Käytin opinnäytetyössäni kolmea eri tiedonhankintamenetelmää. Valitsin nämä menetelmät, koska tarvitsin mahdollisen kattavan ja monipuolisen kuvan kehittämiskohteista erityisesti Salon alueella. Aihealue on laaja ja pitää sisällään useita eri osa-alueita, jotka vaativat erilaista lähestymistapaa ja useiden näkökulmien huomioimista. Menetelmävalinnat tukivat kokonaisuuden hahmottamista ja syvensivät aineiston tulkintaa.

Lisäksi olen käyttänyt tekoälyä niin sanotusti tukiälynä ja noudattanut Arenen (2024) suosituksia oppia käyttämään sitä vastuullisesti. Koska minulla on vahva tausta ennemmin puhumisen kuin kirjoittamisen maailmasta, on tekoäly pääsääntöisesti korjannut kirjoitusvirheitäni ja ollut refleктоivana osapuolena omien ajatusteni kanssa.

Olen käyttänyt omaa aikaisempaa kokemustani erilaisista työtehtävistä maahan muuttaneiden henkilöiden kanssa peilauspintana läpi opinnäytetyön. Kokemusta minulla on kertynyt asiakaspalvelusta ja ohjaustehtävistä yli 20 vuoden ajalta. Näiden kokemusten kautta on syntynyt sosiaalista ymmärrystä erilaisista elämänpoluista ja haasteista, joita maahan muuttaneet henkilöt voivat kohdata.

4.1 Asiantuntijahaastattelu

Kuten Ojasalo, Moilanen, & Ritalahti, (2015-a, s. 104–109.) teoksessaan toteavat, menetelmiä valitessa tulee vastaan erilaisia tapoja ottaa selvää siitä, mikä on asiaksi määritelty. Valitsin haastattelun yhdeksi menetelmäksi tähän opinnäytetyöhön, koska henkilöstöä, jolta tietoa oli saatavissa, oli vähän. Ja siksi määrällistä menetelmää ei voinut käyttää.

Valitsin ensimmäiseksi menetelmäksi kvalitatiivisen (laadullinen) asiantuntijahaastattelun, koska halusin tavoittaa sellaista hiljaista tietoa, joka ei välttämättä näy raporteissa ja tilastoissa. Tavoitteena oli saada uusia näkökulmia asiakassegmentointiin maahanmuuttajapalveluissa. Haastattelujen perusteella saatiin tietää asiakassegmentit, joille kohdennetaan palveluita. Samassa haastattelussa kartoitettiin myös asiantuntijoiden havaitsemia palvelutarpeita, joita voitaisiin kehittää osaamiskeskustyyppisen palvelujen toimintaa suunnitellessa. Tosin Puusa ja Juuti (2020) toteavat, että vastaukset laadullisessa tutkimushaastattelussa saattavat muodostua

haastattelijalle mieluisiksi. Tämä asia huomioiden analysoin vastaukset, kirjoitin analysoidut vastaukset paperilappuihin ja järjestelemällä ne lukumääräisesti.

Asiantuntijahaastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina. Haastattelu tehtiin neljälle työntekijälle. Haastateltavien henkilöllisyys ei tullut ilmi missään vaiheessa muille kuin tutkijalle. Haastateltuiden ajankohtien sopiminen tapahtui Humanistisen ammattikorkeakoulun sähköpostin välityksellä ja tietoturvasta huolehdittiin organisaation ohjeiden mukaisesti.

Haastattelussa kysytyt kysymykset olivat:

*Millä tavoin Salon työllisyysalueella toimivat sidosryhmät ovat reagoineet ja mukautuneet mielestäsi muuttuneeseen tilanteeseen Koto24 tullessa voimaan 1.1.2025?

*Miten se vaikuttaa asiakkaiden palveluiden saatavuuteen?

*Mistä tämä mielestäsi johtuu?

*Mitkä ovat mielestäsi 5 näkyvintä asiakassegmenttiä (segmentillä tarkoitetaan asiakasryhmää) Salon alueen työllisyyspalveluissa?

*Mitkä ovat syyt mielestäsi siihen?

*Mitkä asiakassegmentit ovat suurimpia ei aktiivisia palveluiden käyttäjiä?

*Mitkä ovat syyt mielestäsi siihen?

* Mitkä asiakassegmentit ovat erityisesti haavoittuvassa asemassa ja miksi?

*Millaiset palvelut tiedät edesauttavan työllistymistä parhaiten?

*Millaiset palvelut tiedät edesauttavan kotoutumista parhaiten?

*Millaisia tukipalveluita koet asiakkaiden erityisesti tarvitsevan työllistyäkseen parhaiten?

*Mikä segmentti erityisesti on palveluiden tarpeessa?

*Miten kehittäisit jo olemassa olevia tukipalveluita edistääksesi asiakkaiden työllistymistä?

*Millaiselle uudelle tukipalvelulle olisi tarvetta?

**Voisitko kertoa esimerkin tilanteesta, jossa maahanmuuttajalle tarjotut työllistymispalvelut ovat olleet erityisen onnistuneita? Mikä teki palvelusta erityisen tehokkaan juuri tuossa tapauksessa?

**Onko olemassa esimerkkejä tilanteista, joissa maahanmuuttajat eivät ole saaneet tarvittavaa tukea työllistymisensä tueksi? Mikä estää palvelujen tehokkuuden tai saavutettavuuden kyseisissä tapauksissa?

**Voisitko jakaa kokemuksia siitä, miten yhteistyö eri sidosryhmien kanssa on vaikuttanut työllistymispalveluiden onnistumiseen? Onko ollut hyviä käytäntöjä, joita voisimme laajentaa?

**Onko olemassa jokin innovatiivinen tai uudenlainen palvelu, jonka olet nähnyt toimivan erityisen hyvin maahanmuuttajien työllistymisen tukemisessa? Mikä teki tästä palvelusta erityisen toimivan?

*Millaisena näet selkeän palvelupolun työllisyyspalveluissa asiakkaillesi? Mitkä olisivat pääkohdat?

* Onko jotain, mitä et ole vielä tuonut esiin, mutta mikä olisi tärkeää huomioida maahanmuuttajien kotoutumis- tai työllistymispalveluiden kehittämisessä?

Haastattelulomake löytyy liitteestä 2. Haastattelun tarkoituksena oli selvittää asiakastyypit ja heidän palvelutarpeensa. Haastattelut toteutettiin vuonna 2025 helmi- maaliskuussa. Vastauksen vertailussa yhteneväisyys osoitti, että vastaajilla oli kaikilla sama tieto ja lisätarvetta haastatteluille ei enää ollut.

Haastatteluun vastasivat keskeisesti maahanmuuttajapalveluiden asiakaspalvelussa työskentelevät ihmiset. Kyselyyn vastaamiseen pyrin luomaan rauhallisen ilmapiirin kiireisen työn ohien. Haastattelun kysymykset lähetettiin heille etukäteen. Aikaa varattiin kuhunkin haastatteluun noin yksi tunti ja kysymykset, joihin ei siinä ajassa saatu vastauksia jäivät siltä osin kysymättä.

Haastattelut toteutettiin siten, että vastaajat saivat vastata suullisesti ja haastattelija kysyi kysymykset. Haastattelija kirjoitti vastaukset ja toisti vastaukset vastaajalle, varmisti vastauksien oikean tulkinnan. Näin saatiin paljon tietoa, joka on pitkän työkokemuksen seurausta. Kyselyn vastaukset kertoivat ne ryhmät, jotka tarvitsevat vastaajien kokemuksen mukaan eniten osamiskeskustyyppisiä palveluita Salossa.

4.2 Benchmarking

Kirjassa Kehittämistyön menetelmät (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015, s. 186) kerrotaan benchmarkingin olevan menetelmä, jolla saadaan selville, miksi joku toinen menestyy ja millaiset ovat hänen toimintatapansa. Sellaista vertailua tarvittiin, että saatiin selville millaisia palveluita, on Suomen osaamiskeskuksissa tarjolla, jotta voitiin kehittää Salon työllisyysalueelle uusia palveluita.

Kehittääkseni Saloon työllisyyspalveluiden käyttöön osaamiskeskustyyppistä palvelutarjontaa, tehtiin yhdessä KotoSalon -hankkeen projektipäällikön kanssa vertailevaa selvitystä keskuksista saatavilla olleista palveluista. Vaikka tietoa oli paljon saatavana erilaisista palveluista, puuttui kuitenkin muutamia tärkeitä tietoja. Kuten esimerkiksi mitkä palvelut olivat sellaiset, jotka olivat tuottaneet tulosta maahan muuttaneiden henkilöiden koulutukseen, kotoutumiseen tai työllistymiseen. Vertailun yhteenveto on esitetty liitteessä 3, jonka on laatinut hankkeen projektipäällikkö Marjut Laaksonen keräämäni tiedon pohjalta. Tehtyjä vertailuja oli muitakin, kuin liitteessä mainitut. Sisällöt olivat palveluissa samankaltaisia ja löydöt alkoivat muistuttaa toisiinsa.

4.3 Kysely maahan muuttaneille henkilöille

Menetelmäksi valikoitui, määrällinen menetelmä kysely, koska kyselyn kohderyhmä oli suuri. He olivat maahan muuttaneita henkilöitä, jotka olivat joko KotoSalon -hankkeen tilaisuuksissa tai koulutuksissa. Lähestyin tätä asiaa siten, että vaikka kaikki maahan muuttaneet kokevat asioita eri tavalla, on tarpeiden kirjo samankaltainen. Mitkä ne tarpeet olivat, saatiin näin vahvistettua määrällisesti.

Maahan muuttaneille henkilöille suunnattuun kyselyyn vastasi yhteensä 11 (yksitoista) vastaajaa. Heille kerrottiin, että vastauksia tulnaisiin käyttämään opinnäytetyössäni ja että vastaaminen on vapaaehtoista ja nimetöntä. Vastaukset annettiin kahtena eri kertana (25.3.2025 ja 1.3.2025) ja eri vastaajien läsnä ollessa.

Toteutin kyselyn osana Meeting point kielikahvilan ohjelmaa. Kyselyn kysymykset oli laadittu suomeksi ja aikaa annettiin kääntämiseen ja kysymyksien mahdollisiin selvennyksiin. Kysely löytyy liitteestä 4. Tähän kyselyyn (Liite 4) vastattiin kahtena eri kertana maaliskuun ja huhtikuun aikana. Vastaukset tulivat minulle kirjallisesti ja nimettöminä kirjekuoreen palautettuna.

Vastauksia analysoin sen mukaisesti, mitkä vastaukset saivat kussakin kysymyskohdassa eniten samoja vastauksia. Esimerkiksi kysymykseen numero 1 vastattiin eniten työn haku, kielen opiskelu ja integraatio. Niitä vastaajat pitivät kaikkein tarpeellisimpina. Kysymys numero kaksi antoi laajemmin käsitystä asiaan, koska heidän piti miettiä mitä palveluita he tietävät ystävän tarvitsevan. Siellä huomioitiin samat asiat.

Kysymykset kyselyssä olivat:

- Millaisia palveluita sinä tarvitset kotoutumiseen nyt?
- Millaisia palveluita tiedät ystäväsi tarvitsevan?
- Missä palveluissa Salo on onnistunut?
- Mitä palvelua tarvitset tulevaisuudessa?
- Mitä vinkkejä antaisit nyt juuri nyt maahan muuttavalle itsellesi?

4.4 Aineiston analysointimenetelmät

Sekä haastattelun että kyselyn vastaukset käsiteltiin lappuihin kirjoittamalla, analysoimalla ja keräämällä yhteen vastaukset, jotka esiintyivät vastauksissa eniten. Kahdessa eri tiedonhankintamenetelmässä käytettiin samaa tapaa analysoida ja jäsentää vastaukset.

Asiantuntijahaastattelussa asiakassegmentointi tehtiin vastauksista ilmenneiden maahan muuttaneiden henkilöiden kotoutumistilanteen mukaisesti. Saaduista vastauksista tehtiin yhteenvetoja ja päätelmiä vastausten pohjalta. Asiantuntijat vastasivat kukin oman näkemyksensä mukaisesti kysymyksiin, eikä vastauksia johdateltu, saatiin tulokset tällä edellä mainitulla tavalla segmentoitua. Näihin haastattelussa esiin tulleisiin segmentteihin suunnattaisiin tulevaisuudessa segmenteille kohdistetut kotoutumisen palvelut.

Vertaileva palvelutarjonta (Liite 3) on tiivistetty yhteenveto osaamiskeskuksien palveluiden tarjonnasta. Hankin harjoitteluni aikana vertailua varten materiaaleja eri osaamiskeskuksista ja palveluita tarjoavista yhdistyksistä. Tietomäärä oli runsas, osin vanhentunutta ja sekavaa. Tätä vertailua tarkastellessa huomattiin Salon palveluiden olevan jo melko kattavat.

Kyselyssä (Liite 4) vastauksista analysoitiin useimmin esiintyneet vastaukset. Niiden perusteella saatiin tietoa, josta kävi ilmi suomen kielen merkitys maahan muuttaneille henkilöille. Kielitaidon merkitys heijastui vastaajilla työllistymiseen ja kotoutumiseen.

5 TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

5.1 Keskeiset tulokset asiantuntijahaastatteluista

Tuloksina olivat jokaisella haastateltavalla ukrainalainen, joko kotoutumispalveluihin odottava, kotoutuja tai kotoutumisajan jo ylittänyt. Kolme neljästä vastasi työkykyyn liittyvillä huomioilla. Aktiivisiin ryhmiin luokiteltiin kaksi vastausta. Viidenteen segmentointiryhmään neljä neljästä vastasivat monisanaisesti. Segmentissä ovet ne, joiden kotoutumiseen ei ole suunniteltua kotoutumishjelmaa.

Asiantuntijoille tehdyn haastattelun pohjalta tunnistettiin analysoimalla seuraavat asiakassegmentit:

1. Kotoutumispalveluihin jonottavat.
2. Kotoutumisajan ylittäneet, kotoutumiskoulutus käyty tai käymättä.
3. Alentunut työkyky, osatyökykyiset tai työkyky selvittämättä.
4. Aktiiviset kotoutujat.
5. Kansainväliset opiskelijat ja puoliset, korkeasti koulutetut, työvoiman ulkopuoliset, suomalaiseen työelämään jo integroituneet.

Salossa kolme suurinta kansalaisuutta ovat virolaiset, ukrainalaiset ja venäläiset (M. Mgvdeladze, henkilökohtainen tiedonanto, 21.1.2025). Liitteessä 5 on esitelty tarkemmin henkilökohtaisessa tiedonannossa saadut yksityiskohtaiset tiedot.

Annetuissa vastauksissa näkyi ajattelua eri kansalaisuuksien kautta. Tarkemmin palvelutarpeita tutkiessa, oli huomattavissa selvästi samat tarpeet ja näin saatiin asiakassegmentit, joille palveluita nyt kehitetään.

5.2 Maahan muuttaneiden henkilöiden antamat vastaukset kyselyyn.

Tämä tehty kysely maahan muuttaneille vastaa kehittämiskysymykseeni: Mitä palveluita maahan muuttaneet tarvitsevat?

Kyselyyn vastasi 11 henkilöä.

He mainitsivat vastauksissaan tarvittavansa seuraavia:

- kielikoulutus 9/11 henkilöä
- työnhaku ja työ 6/11 henkilöä
- integraatio, kulttuuri ja tavat 4/11 henkilöä
- sosiaalipalvelun apu 4/11 henkilöä
- oman elämän ohjausta 2/11 henkilöä

Kysymysten asettelu antoi mahdollisuuden vastata useammassa kohdassa saman kaltaisiin kysymyksiin. Kaikki vastaukset on huomioitu laskennassa. Nämä maahan muuttaneilta henkilöiltä saadut vastaukset, ovat linjassa kaupungeille annetun ohjeistuksen kotoutumisohjelman laatimiseen (Kotoutuminen-a.). Siinä tulevat esille samat asiat. Valtion kotoutumisen edistämishjelmassa pääpaino on kuitenkin työn kautta kotoutumisella. Tekemieni havaintojen perusteella on kuitenkin vaikeampaa saada työmarkkinoilla tarvittavaa ammatillista koulutusta ilman kielitaitoa.

Ammatilliseen koulutuksen saaminen ilman suomen kielen taitoa, tekee näkyväksi maahan muuttaneiden henkilöiden heikomman työllistyvyyden. Tilanne näkyy erityisesti heti maahan muuttamisen jälkeisenä vuonna.

Salossa työttömyystilanne oli melko saman kaltainen kuin Varsinais-Suomessa yleisesti. Työttömyysluvut ovat nousussa ja vastaavasti avointen työpaikkojen määrä on laskussa vuoteen 2024 verrattuna. Salon työttömyysprosentti kaikista työttömistä työnhakijoista on 12,1 % virallisen työttömyyskatsauksen heinäkuun 2025 mukaan. (KEHA-keskus, Työnvälitystilasto. 2025.). Varsinais-Suomen työllisyyskatsaus ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä on syyskuussa 2025 537 henkilöä Salon työllisyysalueella. Kasvua edellisen vuoden vastaavaan aikaan on 93 henkilöä. Vuosimuutos työttömyystilanteeseen on 20,9 %. Vuonna 2023 Salossa asui 4273 vieraskielistä henkilöä. Liitteessä 5 (M. Mgvdeladze, henkilökohtainen tiedonanto, 21.1.2025.) nähtävissä olevat henkilömäärät eri kieliryhmien tilanteesta Salossa vuoden 2023 lopussa. Maahan muuttaneiden määrä on vuodesta 2023 noussut Salossa noin 550 henkilöllä. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2025., KEHA-keskus, n.d-a.).

Maahan muuttaneiden henkilöiden antamat vastaukset kyselyyn ovat linjassa oman kokemukseni mukaisesti. Vastauksiin kokemukseni mukaan tulee tärkeysjärjestyksessä vaihtelua, koska vasta maahan muuttaneet henkilöt haluavat nopeasti töihin ymmärtämättä suomalaisen työkult-

tuurin, erilaisten ammatilupien ja kielen tärkeyttä. Turhautuminen tekemättömyyteen alkaa nopeasti. Myöhemmin tilanne muuttuu ja ymmärretään, että muun muassa kielitaito on Suomessa melko tärkeää työpaikan saamiseksi. Saamieni vastausten perusteella voidaan todeta heidän olevan, kokemukseni mukaan, jo jonkin aikaa Suomessa asuneita henkilöitä, jotka ovat ymmärtäneet kielitaidon tärkeyden.

Kyselyyn osallistuneiden vastaukset olivat samassa linjassa kuin Pauliina Virolainen blogissaan kirjoittaa kotoutumisen aihealueista (Virolainen, P. 2022).

Hän mainitsee blogissaan kotoutumisen alueita viitaten Saukkosen (2016) artikkeliin: ”Mitä on kotoutuminen?”. Artikkelissa ovat esillä rakenteellinen kotoutuminen, kulttuurinen kotoutuminen, vuorovaikutuksellinen kotoutuminen ja identifioiva kotoutuminen. Vertaamalla näitä Sonja Susnjarin kirjoittamiin tapoihin on yhtäläisyyttä selkeästi havaittavissa. Molemmissa muun muassa mainitaan paikallisten kanssa tapahtuva sosiaalinen kanssakäyminen. Pidän tätä kotoutumisen vaihetta tärkeänä ja sen vaikutuksia maahan muuttaneen henkilön kokonaiskotoutumiseen ja identifiointiin. Tällä tavalla tapahtuva kotoutuminen vahvistaa sidettä uuteen kotimaahan ja vähentää väestöryhmien eristymistä (segregaatiota).

Opettajien monikulttuurisen opetuksen osaamisen merkitys kaikessa maahan muuttaneiden kielten opetuksessa on tärkeää. Sen avulla voidaan luoda tasa-arvoisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyväksyntää. Tästä OECD tutkimus antaa hyvää tietoa asiasta (Oecd 2019.).

Osaamiskeskustyyppisten palveluiden tarjoaminen Salossa on mahdollista hyvällä suunnitellulla ja kustannuksia seuraamalla. Osaamiskartoituksen kautta saatuja palvelutarpeen arviointien tietoja hyödynnetään ja ohjataan ryhmät sellaisiin tiloihin opiskelemaan, joissa ryhmien jakaminen tai hajauttaminen eri toimipisteisiin ei olisi tarpeen. Näin tulee tehokkuutta ja kustannussäästöjä. Tämä antaa valitettavan suoraviivaisen tavan toimia, eikä tässä mallissa huomioida sellaisia asioita, joita joissain kulttuureissa ja uskonnoissa noudatetaan.

6 TUOTOS

Vaikka Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella on selkeät kotoutumisen vaiheet (saapumisvaihe, kohtaamisvaihe ja taakse katsomisen vaihe) (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL), 2024-b.), en kuitenkaan voi olla huomioimatta Kalervo Obergin jo 1960 luvulla tekemää havaintoa kulttuurishokista. Siihen kuuluu seuraavat vaiheet vapaine käänöksineen englannista: honeymoon eli kuherruskuukausi, crisis eli vastoinkäymiset, recovery eli toipuminen ja adjusment eli sopeutuminen. Oman kokemukseni mukaan asiat etenevät osalla maahan muuttaneista henkilöistä juuri näin. Vaikka yleisesti tietoa on nykyaikana helpommin saatavissa, on siitä huolimatta kulttuurishokki maahan muuttaneille henkilöille lähes väistämätön tilanne. (Oberg, K., 1960.)

Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyi seuraava suositus.

1. Suosittelen yhteiskuntaorientaation tietopakettia heti niin sanottuun honeymoon vaiheeseen, pian maahan muuttamisen jälkeen tapahtuvaksi. On kiinni sekä kotoutumisen tavasta ja resursseista, järjestetäänkö yhteiskuntaorientaatio siten, että eri kieliryhmien sisällä otetaan huomioon esimerkiksi naisten omat ryhmät tai mahdolliset muut konfliktitilanteet. Seuraavassa vaiheessa olisi hyvä aloittaa kielen opiskelu, kriisien tullessa olisi terveydenhuolto helposti saatavissa, eikä mahdollinen avun tarve jäisi huomioimatta.
2. Palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma voidaan suorittaa jo tässä vaiheessa. Saadaan parempi käsitys siitä mitä koulutuksia tarvitaan, millä tasolla ja kuinka monelle. Koulutuspaikat saavat aikaa valmistautua mahdollisiin koulutustarpeen muutoksiin ja laatia tarvittaessa uudet opetussuunnitelmat. Mahdolliset hankkeiden tarjoamat palvelut saadaan kartoitettua ja suunniteltua tarpeen mukaisiksi.
3. Seuraavana vaiheena suoritettua yhteiskuntaorientaatiokoulutuksen jälkeen alkaisi tarvittava kotoutumiskoulutus ja mahdollisen ammattikoulutuksen aloittaminen. Tämä pitäisi sisällään tarvittaessa aikuisten perusopetuksen sekä digitaitojen peruskoulutuksen. Koulutusta jatketaan tavoitetasoihin asti ja täten edistetään työllistymistä.
4. Viimeisenä vaiheena, joka voi kulkea yhdessä koko kotoutumisajan on kotoutumisohjauksen muut palvelut, kuten Salossa järjestetty HelppoSalo asiointi. Tässä vaiheessa KotoSalo- hanke, muut vastaavan tyyppiset aktiiviset hankkeet tai kaupungin tarjoamat vakituiset palvelut antavat koulutusta työnhakuun, työllistymiseen ja tukea mahdollisiin yritysten perustamisiin.

7 LOPUKSI

Suunnittelisin palveluvalikoimaan kotoutumisen tueksi digitaitokoulutuksia niitä tarvitseville. Niiden avulla maahan muuttaneet henkilöt voivat itsenäisesti toimia Suomen nykyaikaisessa digitaalisessa yhteiskunnassa. Emme saa unohtaa kotiäitejä, vaan voisimme tarjota heille omia tarpeellisia palveluita ja koulutuksia.

Kun otan huomioon saadut asiakassegmentit ei muuta kehitettävää Salon työllisyyspalveluilla juurikaan ole. Kaikki keskeiset palvelut ovat saatavana. Palveluiden saavutettavuutta on mahdollista vielä parantaa. Osaamiskeskustyyppiset palvelut olisivat keskitetysti yhdessä paikassa. Salon työllisyysalueen maantieteellisen laajuuden sekä julkisten kulkuyhteyksien takia tarjotaisiin mahdollisesti lähipalveluja, ohjaajien ja kouluttajien jalkautuessa etäisempiin kuntiin/taajamiin.

Yhteisöpedagogisesta näkökulmasta ajateltuna, maahan muuttaneita henkilöitä ei saisi jättää yksin, vaan heidät tulisi ottaa mukaan rakentamaan yhdessä Suomesta toimivampi ja sellainen, jossa ihminen nähdään ihmisenä. Antamani suosituksen tiivis aikataulus ei anna mahdollisuutta jäädä syrjään niistä tapahtumista ja koulutuksista, jotka koskevat henkilön omaa kotoutumista ja tulevaisuutta. Ihmisten tulevaisuutta Suomessa näillä toimenpiteillä ja kehittämistyöllä rakennetaan.

7.1 Tilaajan palaute

Saamani palauteen mukaan yksi opinnäytetyöni keskeisistä vahvuuksista oli yhteiskehittäminen: yhdessä ideoiminen, analysointi ja tulosten aukikirjoittaminen. Ne toivat esiin uusia näkökulmia maahan muuttaneiden henkilöiden palvelutarpeisiin ja siihen, miten työllisyyspalveluissa voitaisiin vastata niihin paremmin. Tämä oli myös itselleni yksi antoisimmista vaiheista koko prosessissa.

Tutkin työssäni erilaisia osaamiskeskusmalleja ja niissä tarjottavia palveluista. Näiden pohjalta, yhdistäen aineiston ja oman kokemukseni kehitin jatkokehitykseen soveltuvia suosituksia. Palauteessa kehittämisehdotuksiani pidettiin relevantteina ja niitä pidettiin mahdollisina hyödyntää tulevaisuudessa.

Erityisen ilahduttavaa oli kuulla palautteessa, että yhteistyö kanssani koettiin sujuvaksi ja opin- näytetyö sai kokonaisuutena positiivista palautetta. Tämä prosessi vahvisti omaa osaamistani ja samalla sain varmuutta siitä, että omalla työllä voi olla todellista merkitystä ja vaikuttavuutta.

Kiitän saamastani palautteesta ja pidän sitä suuressa arvossa.

7.2 Vastaukset kehittämiskysymyksiin

Yhteenvedona vastaan kehittämiskysymyksiini.

1. Millaisia palveluita maahan muuttaneet henkilöt tarvitsevat?

Kyselyn vastauksissa tulivat esille maahan muuttaneiden henkilöiden tarpeet ja toiveet, jotka olivat:

- kielikoulutus
- työnhaku ja työ
- integraatio, kulttuuri ja tavat
- sosiaalipalvelun apu
- oman elämän ohjausta

2. Millaisia palveluita Salon kaupungin työllisyyspalvelut voisi heille tarjota?

Benchmarking vertailun tuloksista voitiin todeta, että Salossa palveluita on tarjolla hyvin. Uusia palveluita tulisi tarjota digiosaamiseen sekä osallisuuden lisäämiseen.

3. Miten Salon kaupungin työllisyyspalvelut voisi tarjota näitä palveluita tehokkaammin?

Palveluiden saatavuutta voi parantaa järjestämällä palveluita non stop tyyppisesti. Kohdennettuna selvitetuille asiakasryhmille.

Tekemäni suositukset ovat helposti otettavissa käyttöön useisiin kuntiin ja kaupunkeihin, joissa tehdään vastaavaa työtä. Ymmärrän tarpeen yksilöllisyyteen sekä muutoksiin kunnissa ja kaupungeissa. Tämän suosituksen muokkaaminen omaan toimintaympäristöön sekä maahan muuttaneiden määrään segmenttään on suunnittelemalla mahdollista.

Jatkokehittämisen aiheena näkisin yhteisöllisyyden näkökulmasta suomalaisten omat vastaukset kysymyksiin tarvittavista palveluista suunnittelemattoman maahan muuton yhteydessä ilman omaisuutta, kielitaitoa ja tietoa kulttuurista. Miten omat tarpeemme ja tarjoamme palvelut silloin poikkeaisivat toisistaan?

Ajankohtaisissa lukuisissa kirjoituksissa ja tv- haastatteluissa on kritisoitu maahan muuttaneita henkilöitä monilla eri tavoilla. Onko siihen suvaitsemattomuuteen syynä paikallisten haluttomuus auttaa kotoutumisessa ja sosiaalisten suhteiden luomisessa? Onko se sellainen vastaanotto, jonka olisimme itse valmiita kohtaamaan muuttaessamme vieraaseen maahan? Meillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen millainen yhteiskunta meillä on tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Aalto, S. (29.5.2025). *Pekka menisi töihin, jos oikeaa työtä olisi tarjolla*. Salon Seudun Sanomat, s. 4.
- Arene (2024). Arenen suositukset tekoälyn hyödyntämisestä ammattikorkeakouluille. Haettu 5.8.2025 osoitteesta <https://arene.fi/wp-content/uploads/PDF/2024/Teko%C3%A4lysuositukset/Arenen%20suositukset%20teko%C3%A4lyn%20hy%C3%B6dynt%C3%A4mist%C3%A4%20ammattikorkeakouluille%202024.pdf?t=1730467050>
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (6/2025). Työllisyyskatsaus: *Varsinais-Suomen työttömyys trendinomaisessa nousussa kesäkuussa*. Haettu 25.8.2025 osoitteesta <https://www.tyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/tkat.aspx?ely=03#>
- Heikkilä, A, Simonen, J. 2025. *Vaikuttavuus selvitys kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksesta Suomen Kansanopistoyhdistys ry:lle*. E2 tutkimus. Suomen Kansanopisto yhdistys, 2025. Haettu 30.6.2025 osoitteesta https://www.kansanopistot.fi/wp-content/uploads/2025/04/suomen-kansanopistoyhdistys_vaikuttavuus selvitys.pdf
- KEHA- keskus. (2021-a). Kotoutumisohjelma. Haettu 11.6.2025 osoitteesta <https://kotoutuminen.fi/koto24-kotoutumisohjelma>
- KEHA- keskus. (2021-b). Keskeiset käsitteet: kotoutuminen. Haettu 25.8.2025 osoitteesta <https://kotoutuminen.fi/keskeiset-kasitteet>
- KEHA- keskus. (2025). Työllisyystilasto: Virallinen työllisyyskatsaus heinäkuu 2025. Haettu 4.9.2025 osoitteesta https://www.ely-keskus.fi/documents/d/ely-keskus/tyollisyyskatsaus-2025-07_fi
- KEHA- keskus. (n.d-a). *Ulkomaalaisten työttömien määrä ja kehitys*. Haettu 4.9.2025 osoitteesta <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZTEyNDZhYmYtYTIzNS00NGE4LWEyYTQ2MTQ2NDE2N2IxYjFlliwidCI6ImQ5NTk1MWE2LWRmZDMtNGE3NC05YWJiLWYyYjYj5ZDY3MSIsImMiOjIh9>
- KEHA- keskus. (n.d.-b). *Mahdollisuuksia, toivoa ja luottamusta*. Haettu 15.1.2025 osoitteesta https://kotoutuminen.fi/Suomessa_Mahdollisuuksia+toivoa+ja+luottamusta.pdf
- Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023*. Haettu 27.8.2025 osoitteesta https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2023/681#chp_1_heading
- Maahanmuuttovirasto. (2025-a). *Maahanmuutto Suomeen*, s. 2. Haettu 29.5.2025 osoitteesta https://migri.fi/documents/5202425/166014458/Maahanmuutto%20Suomeen_2_2025.pdf/80b79660-387b-7ea1-e0e2-6743c5a33fe4/Maahanmuutto%20Suomeen_2_2025.pdf?t=1747645782976

- Maahanmuuttovirasto. (2025-b). Sanasto. Kiintiöpakolainen. Haettu 29.5.2025 osoitteesta https://migri.fi/sanasto#K_fi
- Maahanmuuttovirasto. (2025-c). *Suomalaisen yhteiskunnan kurssi*. Haettu 17.5.2025 osoitteesta <https://migri.fi/suomalaisen-yhteiskunnan-kurssi>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2025). *Ystäväksi maahanmuuttajaäidille*. Haettu 25.6.2025 osoitteesta <https://www.mll.fi/tue-tyotamme/tule-vapaaehtoiseksi/ystavaksi-maahanmuuttajaaidille/>
- Nurminen, K. (8.5.2025). Täällä ei tarvitse olla täydellinen - ”Kielikahvila rohkaisee käyttämään suomea”. *Palvelualojen ammattiliitto PAM*. Haettu 24.6.2025 osoitteesta <https://www.pam.fi/artikkelit/taalla-ei-tarvitse-olla-taydellinen-kielikahvila-rohkaisee-kayttamaan-suomea/>
- Oberg, K. (1960). Cultural shock: Adjustment to new cultural environments. *Practical Anthropology*, 7(4), 177–182. Haettu 11.6.2025 osoitteesta https://culturaladjustment.weebly.com/uploads/7/5/4/8/7548819/culture_shock_oberg.pdf
- OECD. (2019). *The Road to Integration: Education and Migration*, s.11-12. OECD Publishing. Haettu 12.6.2025 osoitteesta <https://doi.org/10.1787/d8ceec5d-en>
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2015-a). *Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. (s. 104-109.) Sanoma ProOy. Helsinki.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2015-b). *Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. (s. 186.) Sanoma ProOy. Helsinki.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2015-c). *Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. (s. 121.) Sanoma ProOy. Helsinki.
- Opetushallitus. (2025.) *Tietoa ulkomailla tutkinnon suorittaneelle*. Haettu 7.7.2025 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/palvelut/tutkintojen-tunnustaminen/ulkomailla-suorittajien-tutkintojen-tunnustaminen-suomessa>
- Puusa, A., Juuti, P., & Aaltio, I. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Salon kaupunki. (2024-a.). *Yhteisöllisen kotoutumisen startti -hanke*. Haettu 25.6.2025 osoitteesta <https://salo.fi/tyo-ja-yrittajyys/kilpailukyvyyn-kehittaminen/yhteisollisen-kotoutumisen-startti-hanke/>
- Salon kaupunki. (2024-b.). *Salon Seudun Koulutuskuntayhtymäyhteistyö – Salon seudun ammattiopiston ja Salon kaupungin yhteistyö*. Haettu 25.6.2025 osoitteesta <https://salo.fi/tyo-ja-yrittajyys/kilpailukyvyyn-kehittaminen/salon-seudun-koulutuskuntayhtyma-yhteistyo/>

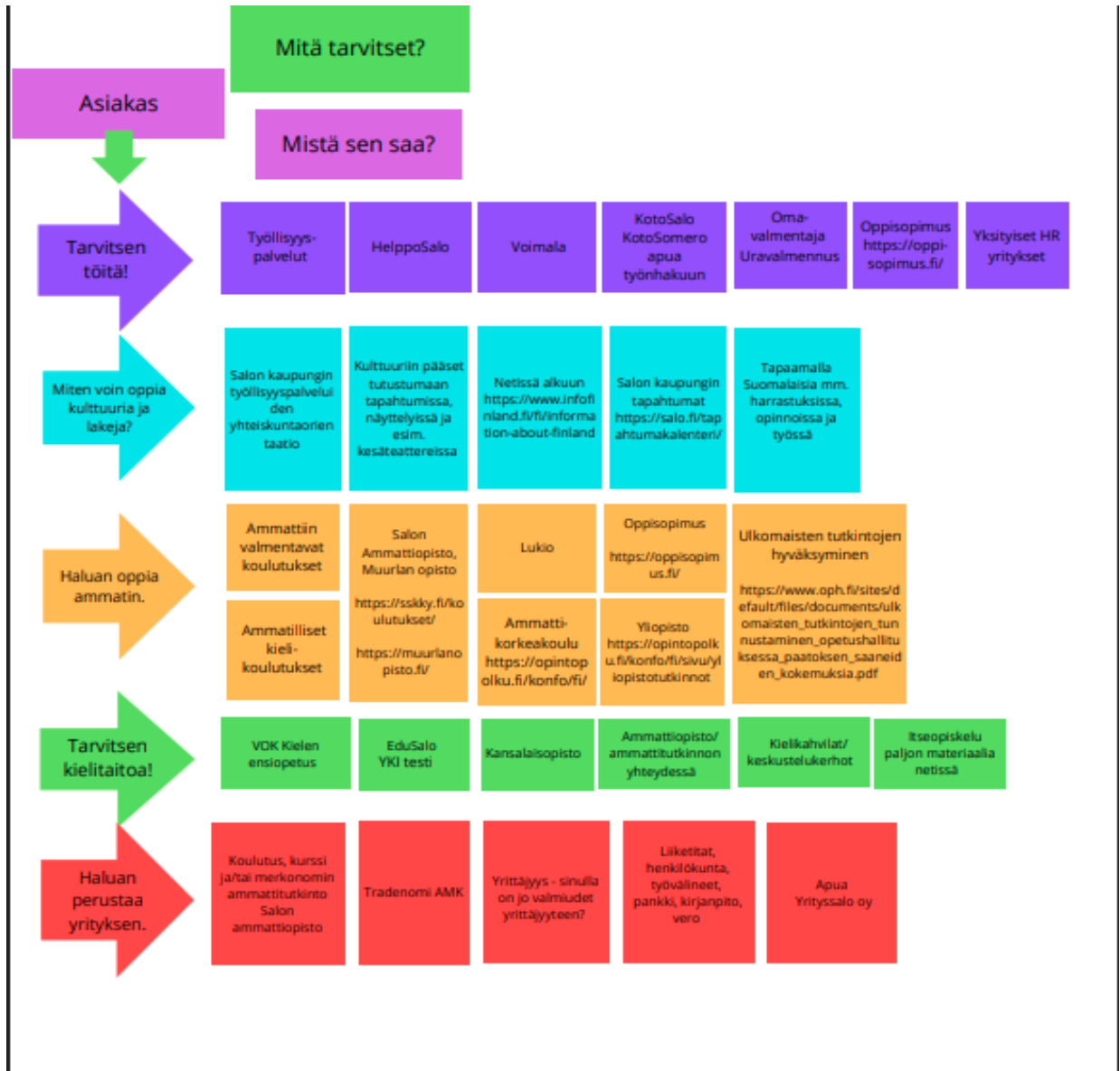
- Salon kaupunki. (2025-a.). *Tietoa Salosta*. Haettu 27.1.2025 osoitteesta <https://salo.fi/kaupunki-ja-paatoksenteke/organisaatio/tietoa-salosta/>
- Salon kaupunki (2025-b.). Tiedote: *Uusi kotoutumislaki on astunut voimaan 1.1.2025 – kunnille lisää vastuuta palveluista*. Haettu 27.1.2025 osoitteesta https://tiedotteet.salo.fi/uusi-kotoutumislaki-on-astunut-voimaan-1-1-2025-kunnille-lisaa-vastuuta-palveluista/?fbclid=IwY2xjawIEHERleHRuA2FlbQIx-MQABHcoiuayOTIZTHMdbY0MSY5mUvmhqlT-FXX8AFeySBSKGGGqSRHhupk8WoQ_aem_WMV9a6xWN46dJw577uwsA
- Salon kaupunki. (2025-c.). *Maahanmuuttajalle – For immigrants. palvelu- ja tapahtumakoosteet*. Haettu 25.6.2025 osoitteesta <https://salo.fi/hyvinvointi-ja-osallisuus/maahanmuuttajalle-for-immigrants/>
- Saukkonen, P. (2016). *Kvartti: Mitä on kotoutuminen?* Kaupunkitieto. Helsingin kaupunki. Haettu 1.9.2025 osoitteesta <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/mita-on-kotoutuminen>
- Selin, A. (2025). *Kielitaito maahanmuuttajien työllistymisen esteenä. Määrällinen tutkimus pakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kokemuksista*. Kandidaatin tutkielma. Tampereen yliopisto. Haettu 26.6.2025 osoitteesta <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/163285/SelinAnette.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Sosiaali ja terveys ry. (8.4.2024). *Järjestöbarometri 2024: Raju leikkaus järjestöjen valtionavustuksiin syventää heikoimmin voivien ahdinkoa*. Haettu 25.8.2025 osoitteesta <https://www.soste.fi/uutiset/jarjestobarometri-2024-raju-leikkaus-jarjestojen-valtionavustuksiin-syventaa-heikoimmin-voivien-ahdinkoa/>
- SuomiAreena. (2025). *Puheenjohtajatentti*. Ajasta 13:00. Haettu 2.7.2025 osoitteesta <https://www.mtv.fi/video/dfaec516cbf467cc41c3/suomiareena-puheenjohtajatentti>
- Tampereen kaupunki. (2021). *Tampereen kaupungin kotouttamisohjelma 2021-2025*. s. 25-34. Haettu 25.8.2025 osoitteesta https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/tampere_koto_ohjelma_2021-2025.pdf
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (20.2.2024-a). *Kotoutuminen ja osallisuus*. Haettu 27.6.2025, osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus>

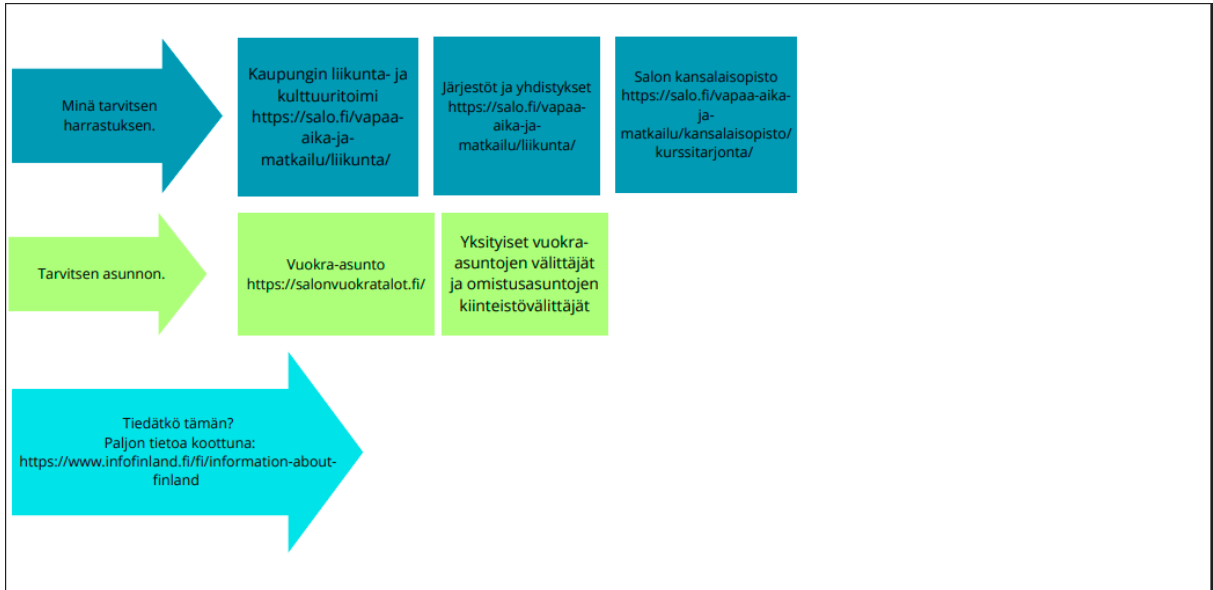
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos laitos (THL). (20.2.2024-b) *Kotoutuminen: Maahanmuuttaneille tarjotaan yksilöllisesti kotoutumista tukeva alkupalvelukokonaisuus*. Haettu 15.8.2025 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/kotoutuminen>
- Tilastokeskus. (n.d.). *Vieraskieliset maakunnassa 2024*. Haettu 8.1.2025 https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rl.px/
- Traficom, liikenne- ja viestintävirasto. 31.5.2024. *Näin vaihdat ulkomaisen ajokorttisi suomalaiseen ajokorttiin*. Haettu 24.6.2025 osoitteesta <https://traficom.fi/fi/liikenne/autoilijat/ajokortit/nain-vaihdat-ulkomaisen-ajokorttisi-suomalaiseen-ajokorttiin>
- Työ- ja elinkeinoministeriö. (n.d-a). *Kotoutumislain uudistus*. Haettu 12.12.202 osoitteesta <https://tem.fi/kotoutumislain-uudistus>
- Työ- ja elinkeinoministeriö. (2025). *Hallitus painottaa kotoutumisessa työllistymistä omaa vastuuta ja velvoittavuutta*. Haettu 27.1.2025 osoitteesta <https://tem.fi/-/hallitus-painottaa-kotoutumisessa-tyollistymista-omaa-vastuuta-ja-velvoittavuutta>
- Työmarkkinatori. (n.d.-a). *Salon työllisyysalue*. Haettu 19.5.2025 osoitteesta <https://tyomarkkinatori.fi/aluesivu/salon-tyollisyysalue/etusivu>
- Työmarkkinatori. (n.d.-b). *Salon työllisyysalueen avoimet työpaikat*. Haettu 27.1.2025 osoitteesta <https://tyomarkkinatori.fi/henkiloasiakkaat/avoimet-tyopaikat/?ae=NOW&f=NOW&m=284,480,734,761&p=0&ps=30>
- Tilastokeskus. (2021). *Syntyvyys ei ole Suomessa ikärakenteen kannalta riittävällä tasolla*. Haettu 12.1.2025 osoitteesta https://stat.fi/til/vaenn/2021/vaenn_2021_2021-09-30_tie_001_fi.html
- Université Laval. (n.d.) *Culture shock and adaption*. Haettu 14.8.2025 osoitteesta <https://www.bve.ulaval.ca/en/international-students/living-in-quebec-city/culture-shock-and-adaptation/>
- Varsinais-Suomen liitto. (13.2.2025). *Varsinais-Suomen aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva*. Haettu 13.6.2025 osoitteesta <https://varsinais-suomi.fi/varsinais-suomen-aluekehityksen-tilanne-ja-kehityskuva/>
- Virolainen, P. (2022). *Koto Suomessa. Maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan*. 23.3.2022. Haettu 21.5.2025 osoitteesta <https://showcase.laurea.fi/blogiaristo/pasova-k2022-fi/koto-suomessa/2022/maahanmuuttajien-integroituminen-suomalaiseen-yhteiskuntaan/>
- Yle. (26.2.2024). *Nyt yleistyy trendi, että suomen kielellä ei saa palvelua – testaa, millainen kielitaito riittää eri ammateissa*. Haettu 27.6.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20079949>

LIITTEET

LIITE 1 Palvelutarpeen arviointi ja maahan muuttaneiden henkilöiden toiveet, esimerkkejä.

Tekijä: Sari Hänninen 3/2025

En voi mennä töihin koska:

Lapsi tarvitsee hoitopaikan. Perhepäivähoitaja, päiväkoti. https://salo.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/lapsi-varhaiskasvatuksessa/	Lapsi on kipeä. Työnantajalle ilmoitus, sairauden todistus tarvittaessa ja voit jäädä lapsen sairauden ajaksi kotiin hoitamaan häntä.	Lapsi olisi yksin illan kotona. Iltapäiväkerho, perhepäivähoitaja, vuoropäiväkoti. Tilanteesta riippuen. https://salo.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/lapsi-varhaiskasvatuksessa/vuorohoitaja/	Minulla ei ole (perus)koulutusta. Salossa on perusopetusta aikuisille. Koulutuksen järjestää Kansalaisopisto. https://salo.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/kansalaisopisto/maahanmuuttajien-koulutus/	En voi mennä töihin tai harrastukseen koska minulla ei ole autoa. Tarvitsetko auton, ajokortin? Autoilikkeet ja yksityiset myyvät autoja. Ajokortin voi käydä suorittamassa autokoulussa. Salossa kulkee myös paikallisliikenne, aikataulut löytyvät täältä: https://salonpaikku.fi/aikataulut-ja-reitit/

LIITE 2 Asiantuntijahaastattelu 2025, kysymykset maahanmuuttajien työllisyyspalveluiden parissa työskenteleville. Tekijä: Sari Hänninen 2025

Yhteisöpedagogiopiskelijan kysely opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyössä pyrin kehittämään maahan muuttaneiden kotoutumisen ja työllistymisen palveluita Salon työllisyyspalvelualueella.

Vastaukset käsitellään anonymisti. Älä laita tietoja, joista sinut voi tunnistaa.

Vastauksia tullaan hyödyntämään opinnäytetyössä, jonka tarkoituksena on kehittää maahanmuuttajille muun muassa työllistymisen ja kotoutumisen palveluita.

Tässä on kysymyksiä, jotka keskittyvät asiantuntijoiden käytännön kokemuksiin ja konkreettisiin esimerkkeihin maahanmuuttajien työllistymispalveluista:

*Millä tavoin Salon työllisyysalueella toimivat sidosryhmät ovat reagoineet ja mukautuneet mielestäsi muuttuneeseen tilanteeseen Koto24 tullessa voimaan 1.1.2025?

*Miten se vaikuttaa asiakkaiden palveluiden saatavuuteen?

*Mistä tämä mielestäsi johtuu?

*Mitkä ovat mielestäsi 5 näkyvintä asiakassegmenttiä (segmentillä tarkoitetaan asiakasryhmää) Salon alueen työllisyyspalveluissa?

1

2

3

4

5

*Mitkä ovat syyt mielestäsi siihen?

*Mitkä asiakassegmentit ovat suurimpia ei aktiivisia palveluiden käyttäjiä?

1

2

3

*Mitkä ovat syyt mielestäsi siihen?

* Mitkä asiakassegmentit ovat erityisesti haavoittuvassa asemassa ja miksi?

*Millaiset palvelut tiedät edesauttavan työllistymistä parhaiten?

*Millaiset palvelut tiedät edesauttavan kotoutumista parhaiten?

*Millaisia tukipalveluita koet asiakkaiden erityisesti tarvitsevan työllistyäkseen parhaiten?

*Mikä segmentti erityisesti on palveluiden tarpeessa?

*Miten kehittäisit jo olemassa olevia tukipalveluita edistääksesi asiakkaiden työllistymistä?

*Millaiselle uudelle tukipalvelulle olisi tarvetta?

**Voisitko kertoa esimerkin tilanteesta, jossa maahanmuuttajalle tarjotut työllistymispalvelut ovat olleet erityisen onnistuneita? Mikä teki palvelusta erityisen tehokkaan juuri tuossa tapauksessa?

**Onko olemassa esimerkkejä tilanteista, joissa maahanmuuttajat eivät ole saaneet tarvittavaa tukea työllistymisensä tueksi? Mikä estää palvelujen tehokkuuden tai saavutettavuuden kyseisissä tapauksissa?

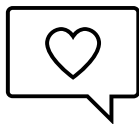
**Voisitko jakaa kokemuksia siitä, miten yhteistyö eri sidosryhmien kanssa on vaikuttanut työllistymispalveluiden onnistumiseen? Onko ollut hyviä käytäntöjä, joita voisimme laajentaa?

**Onko olemassa jokin innovatiivinen tai uudenlainen palvelu, jonka olet nähnyt toimivan erityisen hyvin maahanmuuttajien työllistymisen tukemisessa? Mikä teki tästä palvelusta erityisen toimivan?

*Millaisena näet selkeän palvelupolun työllisyyspalveluissa asiakkaillesi? Mitkä olisivat pääkohdat?

* Onko jotain, mitä et ole vielä tuonut esiin, mutta mikä olisi tärkeää huomioida maahanmuuttajien kotoutumis- tai työllistymispalveluiden kehittämisessä?

Voit jättää myös palautetta kyselyistä:

Sydämellinen kiitos vastauksistasi ja ajastasi.

Terveisin,

Yhteisöpedagogiopiskelija

Sari Hänninen

sari.hanninen@humak.fi

*) opiskelijan itse laatimat kysymykset

**) tekoälyn laatimat kysymykset

LIITE 3 Osaamiskeskusten tarjoamia palveluita – esimerkkejä. Tekijä: Marjut Laaksonen

Omnia (Espoo)	Jyväskylä	OSKE LAB (Lahti)
✓ Työhaun tuki	✓ Uraohjaus kotivanhemmille	✓ Korkeasti koulutettujen tuki
✓ Kielituki	✓ Kielivalmennukset	✓ Korkeakoulutuki
✓ Osaamisen tunnistaminen	✓ Mentorointi	✓ CV-klinikat
✓ Työkokeilut	✓ Työhaun tuki	✓ Työelämäverkostot
✓ Ammatillinen ohjaus	✓ Yrittäjyysvalmennus	✓ Suomen kieli korkeakoulutasolla
✓ Digitaidot	✓ Työnantajayhteistyö	✓ Valmennus valintakokeisiin
✓ Työnantajayhteistyö	✓ Monialainen ohjaus	

LIITE 4: Kyselylomake. Tekijä: Sari Hänninen 2025.

KYSYMYKSET

Kysymysten tarkoituksena on kehittää kotoutumisen palveluita.
Nimettömät vastaukset tulevat opinnäytetyöhöni.
Vastaaminen on vapaaehtoista.

Метою питань є розробка інтеграційних сервісів.
У мой дисертації будуть використовуватись анонімні відповіді.
Відповіді добровільні.

The purpose of the questions is to develop integration services.
Anonymous answers will be used in my thesis.
Answering is voluntary.

Целью вопросов является разработка интеграционных сервисов.
В моей диссертации будут использоваться анонимные ответы.
Ответы являются добровольными.

MILLÄISIA PALVELUITA SINÄ TARVITSET KOTOUTUMISEEN NYT?

MILLÄISIA PALVELUITA TIEDÄT YSTÄVÄSI TARVITSEVAN?

MISSÄ PALVELUISSA SALO ON ONNISTUNUT?

MITÄ PALVELUA TARVITSET TULEVAISUUDESSA?

MITÄ VINKKEJÄ ANTAISIT NYT JUURI NYT MAAHAN MUUTTAVALLE ITSELLESI?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 5 Henkilökohtaisena tiedonantona saadut Tilastokeskuksen tiedot Salon maahanmuuttaneiden tilastosta vuodelta 2023.

Väestörakenne, vieraskieliset 31.12.2023

Salon

1. Venäjä	905
2. Viro, eesti	720
3. Ukraina	600
4. Kurdi	312
5. Albania	182
6. Englanti	142
7. Latvia, lätti	135
8. Thai	134
9. Arabia	128
10. Puola	114

Väestö 31.12.

Salon

VIERASKIELISET YHTEENSÄ		VIERASKIELISET YHTEENSÄ	
31.12.2023		31.12.2022	
Yhteensä	4 273	Yhteensä	3 639
Michet	2 098	Michet	1 842
Naiset	2 175	Naiset	1 797
Salon			

Kansalaisuus sukupuolen mukaan kunnittain, 1990–2023

Salo, 2023

Yhteensä

Väestö 31.12.2023

YHTEENSÄ	51 100
Suomi	48 045
ULKOMAAT YHTEENSÄ	3 055
EUROOPPA	2 279
AMERIikka	41
AASIA	618
OSEANIA	5
1. Viro	684
2. Ukraina	652
3. Venäjä	283
4. Irak	143
5. Latvia	147
6. Irak	143
7. Thaimaa	107

Koko taulukko Tilastokeskuksesta, kansalaisuudet

2023, Salo, Yhteensä

Väestö 31.12.2023,

YHTEENSÄ

51 100

Suomi	48 045
ULKOMAAT YHTEENSÄ	3 055
EUROOPPA	2 279